

ISSN: 2181-9416

ЮРИСТ АХБОРОТНОМАСИ

ВЕСТНИК ЮРИСТА * LAWYER HERALD

ҲУҚУҚИЙ, ИЖТИМОИЙ, ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ЖУРНАЛ

CYBERLENINKA

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN 2181-9416

Doi Journal 10.26739/2181-9416

ЮРИСТ АХБОРОТНОМАСИ

5 СОН, 1 ЖИЛД

ВЕСТНИК ЮРИСТА

НОМЕР 5, ВЫПУСК 1

LAWYER HERALD

VOLUME 5, ISSUE 1

TOSHKENT-2020

ЮРИСТ АХБОРОТНОМАСИ

ҳуқуқий, ижтимоий, илмий-амалий журнали

№5 (2020) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9416-2020-5>

Бош муҳаррир:

Раҳматов Анвар Исламович

Адлия вазирлиги қошидаги
Юристлар малакасини ошириш
маркази директори

Бош муҳаррир ўринбосари:

Отажонов Абдоржон Анварович

Адлия вазирлиги қошидаги
Юристлар малакасини ошириш
маркази директори ўринбосари,
юридик фанлар доктори, профессор

ЮРИСТ АХБОРОТНОМАСИ ЖУРНАЛИ

ҳуқуқий, ижтимоий, илмий-амалий журнали

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Одилқориев Ҳожимурод Тўхтамуродович

*Юристлар малакасини ошириш маркази кафедра
мудири, юридик фанлар доктори, профессор*

Окюлов Омонбой

*Юристлар малакасини ошириш маркази
профессори, юридик фанлар доктори,
профессор, Ўзбекистон Республикасида
хизмат кўрсатган юрист*

Саидова Лола Абдувахидовна

*Юристлар малакасини ошириш маркази кафедра
мудири, юридик фанлар доктори*

Тошев Бобокул Норқобилович

*Юристлар малакасини ошириш маркази кафедра
мудири, юридик фанлар доктори*

Аюбов Улугбек Тулаганович

*Юристлар малакасини ошириш маркази доценти,
Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган
юрист, юридик фанлар номзоди, доцент*

Мамасиддиқов Музаффаржон Мусаҷонович

*Бош Прокуратура Академияси Марказ бошлиғи,
юридик фанлар доктори, профессор*

Отахонов Фозилжон Хайдарович

*Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси
хузуридаги Ҳалқаро тижорат арбитраж (ҳакамлик)
суди раиси, юридик фанлар доктори (DSc), доцент*

Исроилов Боходир Ибрагимович

*Юристлар малакасини ошириш маркази
кафедраси мудири, иқтисод фанлар доктори,
профессор*

Масъул котиб:

Раҳманов Шухрат Наимович

*Юристлар малакасини ошириш маркази доценти,
юридик фанлар номзоди*

Саҳифаловчи: Ҳамидулло Мўминов

Контакт редакцији журнали:

100001, город Ташкент, улица Катта Дархон, 6.
WEB: yuristjournal.uz
E-mail: info@yuristjournal.uz
yuristjournal@gmail.com
Телефон: (+99871) 2345345

Contact Editorial Staff

100001, Katta Darhon str. 6, Tashkent, Uzbekistan
WEB: yuristjournal.uz
E-mail: info@yuristjournal.uz
yuristjournal@gmail.com
Telephone: (+99871) 2345345

**Общественно-правовой и научно-практический журнал
ВЕСТНИК ЮРИСТА**

№5 (2020) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9416-2020-5>

Главный редактор:

Рахматов Анвар Исламович
Директор Центра повышения квалификации юристов при Министерстве юстиции

Заместитель главного редактора:

Отажонов Абдоржон Анварович
Первый заместитель директора Центра повышения квалификации юристов при Министерстве юстиции, доктор юридических наук, профессор

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

**Общественно-правового и научно-практического журнала
ВЕСТНИК ЮРИСТА**

Адилкариев Хожимурод Тўхтамуродович

Заведующий кафедрой Центра повышения квалификации юристов, доктор юридических наук, профессор

Окюлов Омонбой

Профессор Центра повышения квалификации юристов, доктор юридических наук, профессор, Заслуженный юрист Республики Узбекистан

Саидова Лола Абдувахидовна

Заведующая кафедрой Центра повышения квалификации юристов, доктор юридических наук

Тошев Бобокул Норқобилович

Заведующий кафедрой Центра повышения квалификации юристов, доктор юридических наук

Исроилов Боходир Ибрагимович

Заведующий кафедрой Центра повышения квалификации юристов, доктор экономических наук, профессор

Аюбов Улугбек Тулаганович

Доцент Центра повышения квалификации юристов, Заслуженный юрист Республики Узбекистан, кандидат юридических наук, доцент

Мамасиддиқов Музаффаржон Мусајонович

Начальник Центра Академии Генеральной Прокуратуры, доктор юридических наук, профессор

Отахонов Фозилжон Хайдарович

Председатель Международного коммерческого арбитражного суда при Торгово-промышленной палате, доктор юридических наук, доцент

Ответственный секретарь:

Рахманов Шухрат Наимович

Доцент Центра повышения квалификации юристов, кандидат юридических наук

Верстка: Хамидулло Муминов

Контакт редакции журнала:
100001, город Ташкент, улица Катта Дархон, 6.
WEB: yuristjournal.uz
E-mail: info@yuristjournal.uz
yuristjournal@gmail.com
Телефон: (+99871) 2345345

Contact Editorial Staff
100001, Katta Darhon str. 6, Tashkent, Uzbekistan
WEB: yuristjournal.uz
E-mail: info@yuristjournal.uz
yuristjournal@gmail.com
Telephone: (+99871) 2345345

**Public, legal and scientific-practical journal of
LAWYER HERALD**
№5 (2020) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9416-2020-5>

**Chief Editor:
Rakhmatov Anvar**

Director of the Lawyers' Training Center
under the Ministry of Justice

**Deputy Chief Editor:
Otajonov Abrorjon**

First Deputy Director of the Lawyers' Training
Center under the Ministry of Justice, Doctor of
Law Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD
**Public, legal and scientific-practical journal of
LAWYER HERALD**

Adilkariyev Khojimurat

*Head of the Department at the Lawyers' Training
Center, Doctor of Law Sciences, Professor*

Oqyulov Omonboy

*Professor at the Lawyers' Training Center, Doctor of
Law Sciences, Professor, Honored Lawyer of the
Republic of Uzbekistan*

Saidova Lola

*Head of the Department at the Lawyers' Training
Center, Doctor of Law Sciences*

Toshev Bobokul

*Head of the Department at the Lawyers' Training
Center, Doctor of Law Sciences*

Israilov Bokhodir

*Head of the Department at the Lawyers' Training
Center, Doctor of Economics, Professor*

Ayubov Ulugbek

*Senior Lecturer at the Lawyers' Training Center,
Candidate of Juridical Sciences, Associate
Professor, Honored Lawyer of the Republic of
Uzbekistan*

Mamasiddikov Muzaffarjon

*Head of the Center of the Academy of the General
Prosecutor's Office, Doctor of Law Sciences, Professor*

Otaxonov Foziljon

*Chairman of the International Commercial
Arbitration Court at the Chamber of Commerce
Doctor of the Science of Law, Associate Professor*

**Executive Editor:
Rakhmanov Shukhrat**

*Senior Lecturer at the Lawyers' Training Center,
Candidate of Juridical Sciences*

Pagemaker: Khamidullo Muminov

Контакт редакции журнала:

100001, город Ташкент, улица Катта Дархон, 6.
WEB: yuristjournal.uz
E-mail: info@yuristjournal.uz
yuristjournal@gmail.com
Телефон: (+99871) 2345345

Contact Editorial Staff

100001, Katta Darhon str. 6, Tashkent, Uzbekistan
WEB: yuristjournal.uz
E-mail: info@yuristjournal.uz
yuristjournal@gmail.com
Telephone: (+99871) 2345345

ДАВЛАТ ВА ҲУҚУҚ НАЗАРИЯСИ ВА ТАРИХИ.
ҲУҚУҚИЙ ТАЪЛИМОТЛАР ТАРИХИ

1. РАХМАНОВ Абдумухтор Режжаббаевич ИСЛОМ ҲУҚУҚИДА ШАРТНОМАЛАРНИНГ ТУРЛАРИ: МУЗОРАБА, МУШОРАКА ВА МУРОБАҲА	8
---	---

ФУҚАРОЛИК ҲУҚУҚИ. ТАДБИРКОРЛИК ҲУҚУҚИ. ОИЛА ҲУҚУҚИ.
ХАЛҚАРО ХУСУСИЙ ҲУҚУҚ

2. РУЗИНАЗАРОВ Шухрат Нуралиевич МАЖБУРИЯТЛАРНИ БАЖАРИШНИНГ ТАЪМИНЛАШ УСУЛИ СИФАТИДА МОЛ-МУЛКНИ УШЛАБ ҚОЛИШНИНГ ЦИВИЛИСТИК МОҲИЯТИ.....	13
--	----

3. РАҲМАТОВ Анвар Исломович СПОРТ БЎЙИЧА АГЕНТ ФАОЛИЯТИНИНГ ШАРТНОМАВИЙ-ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ: ЎЗБЕКИСТОН ҚОНУНЧИЛИГИ ТАҲЛИЛИ ВА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ МАСАЛАЛАРИ...	19
--	----

4. ЗАЙНОБИДДИНОВА Фарангиз Бахтиёр қизи СМАРТ ШАРТНОМАЛАР АСОСИДА ИНВЕСТИЦИЯВИЙ ФАОЛИЯТНИ АМАЛГА ОШИРИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ ЖИҲАТЛАРИ	24
--	----

ФУҚАРОЛИК ПРОЦЕССУАЛ ҲУҚУҚИ. ИҚТИСОДИЙ ПРОЦЕССУАЛ ҲУҚУҚИ.
ҲАКАМЛИК ЖАРАЁНИ ВА МЕДИАЦИЯ

5. БАҲРАМОВА Мохинур Бахрамовна “ХАЛҚАРО ТИЖОРАТ АРБИТРАЖИ ТЎҒРИСИДА”ТИ ҚОНУННИНГ АҲАМИЯТИ ВА ЗАРУРИЯТИ.....	33
---	----

ЖИНОЯТ ҲУҚУҚИ, ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАРНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ.
КРИМИНОЛОГИЯ. ЖИНОЯТ-ИЖРОИЯ ҲУҚУҚИ

6. ОТАЖОНОВ Абборжон Анварович ДАВЛАТ ХИЗМАТЧИЛАРИДА КОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ МУРОСАСИЗЛИК ҲУЛҚ-АТВОРНИ ШАКЛЛАНТИРИШГА КОМПЛЕКС ЁНДОШУВ.....	38
--	----

7. ИСМАЙЛОВ Баходир Исламович, ХЎЖАЕВ Миршод ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА МАИШИЙ КОРРУПЦИЯНИ БАРТАРАФ ЭТИШ БЎЙИЧА ЧОРА ТАДБИРЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШНИНГ АМАЛИЙ ЖИҲАТЛАРИ	45
--	----

8. ОМОНОВ Зафаржон Рахмоналиевич ҚИЙНАШНИ КВАЛИФИКАЦИЯ ҚИЛИШ ВА ЎХШАШ ТАРКИБЛИ ЖИНОЯТЛАРДАН ФАРҚЛАШ МУАММОЛАРИ	53
---	----

9. БЕРДИАЛИЕВ Бахтиёр Эркинович КОРРУПЦИЯНИ ОЛДИНИ ОЛИШДА “ҲАЛОЛЛИК ВАКЦИНАСИ”НИНГ АҲАМИЯТИ.....	60
--	----

ЖИНОЯТ ПРОЦЕССИ. КРИМИНАЛИСТИКА,
ТЕЗКОР-ҚИДИРУВ ҲУҚУҚ ВА СУД ЭКСПЕРТИЗАСИ

10. КИРВЕЛЬ Виталий Казимирович, МИХЕЕНКО Павел Александрович КРИМИНАЛИСТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ РАССЛЕДОВАНИЯ УГОЛОВНЫХ ДЕЛ О ВЗЯТОЧНИЧЕСТВЕ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ, ПРОБЛЕМЫ.....	68
---	----

11. ЧОРИЕВА Дилбар ТЕРГОВГА ҚАДАР ТЕКШИРУВ БОСҚИЧИДА ҲИМОЯЧИ ИШТИРОКИНИНГ ҲУҚУҚИЙ ВА ПРОЦЕССУАЛ МАСАЛАЛАРИ.....	74
--	----

**12. ЗУЛФУҚОРОВ Абдувахоб Абдумалик ўғли,
МУХАМЕДЖАНОВА Мадина Махкамджановна**
КИЙИМДАГИ МЕХАНИК ШИКАСТЛАНИШЛАРНИ ТРАСОЛОГИК
ТАДҚИҚОТЛАРИНИНГ ЗАМОНАВИЙ ИМКОНИАТЛАРИ 81

ЮРИДИК ХИЗМАТ, АДВОКАТУРА, НОТАРИАТ

13. ШАКУРОВ Рафик Равильевич
ЖИНОЯТ ИШЛАРИ БЎЙИЧА АДВОКАТ ҲИМОЯ НУТҚИНИНГ
АЙРИМ ЖИХАТЛАРИ ВА АҲАМИЯТИ 87

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ ВА ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ

14. ТОШЕВ Бобокул
КОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ КУРАШИШГА ОИД ХАЛҚАРО НОРМАЛАРНИ МИЛЛИЙ
ҚОНУНЧИЛИККА ИМПЛЕМЕНТАЦИЯ ҚИЛИШ 76

15. РАСУЛОВ Журабек Абдусамиевич
МАЖБУРИЙ МЕҲНАТНИ ТУГАТИШ БЎЙИЧА ХАЛҚАРО ВА МИНТАҚАВИЙ
СТАНДАРТЛАРИНИНГ ШАКЛЛАНИШИ 99

ҲУҚУҚИЙ АМАЛИЁТ ВА ХОРИЖИЙ ТАЖРИБА

16. АРТИКОВ Дилмурод Рахматиллаевич
ЯПОНИЯДА СУД НОРМАКОНТРОЛИ ВА УНИ АМАЛГА ОШИРИШНИНГ
ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ 108

ЮРИСТ АХБОРОТНОМАСИ ВЕСТНИК ЮРИСТА LAWYER HERALD

БЕРДИАЛИЕВ Бахтиёр Эркинович
Ўзбекистон Республикаси ИИВ Ҳуқуқбузарликлар
профилактикаси бош бошқармаси бошлиғи

КОРРУПЦИЯНИ ОЛДИНИ ОЛИШДА “ҲАЛОЛЛИК ВАКЦИНАСИ”НИНГ АҲАМИЯТИ

For citation (иктибос келтириш учун, для цитирования): БЕРДИАЛИЕВ Б.Э. КОРРУПЦИЯНИ ОЛДИНИ ОЛИШДА “ҲАЛОЛЛИК ВАКЦИНАСИ”НИНГ АҲАМИЯТИ // Юрист ахборотномаси – Вестник юриста – Lawyer herald. № 5 (2020), Б. 60-67.

 5 (2020) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9416-2020-5-9>

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада коррупцион жиноятларини олдини олишда ҳалоллик вакцинасининг роли ва амалга оширилиши лозим бўлган чора-тадбирлар, ушбу иллатга қарши тизимли равишда кураш олиб бориш, бу борада ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар таркибида коррупция ва уюшган жиноятчиликка қарши курашувчи алоҳида тузилма ва бўлимларнинг фаолияти ҳақида алоҳида тўхталган ҳамда таклиф ва тавсиялар берилган. Мансабдор шахсларнинг жамият ва фуқаролар олдида масъуллиги, давлат, унинг органлари, мансабдор шахсларнинг Конституция ва қонунларга мувофиқ иш кўриши, ҳар бир шахсга ўз ҳуқуқ ва эркинликларини суд орқали ҳимоя қилиш, давлат органлари, мансабдор шахслар, жамоат бирлашмаларининг ғайриқонуний хатти-ҳаракатлари устидан судга шикоят қилиш ҳуқуқи кафолатланиши кўрсатилган ва таҳлил қилинган.

Калит сўзлар. Коррупция, порахўрлик, тарбия, ҳалоллик вакцинаси, ҳуқуқ ва эркинликлар, давлат органлари, жиноят.

БЕРДИАЛИЕВ Бахтиёр Эркинович
Начальник Главного управления профилактики
правонарушений МВД Республики Узбекистан

ЗНАЧЕНИЕ “ВАКЦИНЫ ЧЕСТНОСТИ” В ПРЕДОТВРАЩЕНИИ КОРРУПЦИИ

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматривается значение “вакцины честности” в предупреждении коррупционных в предотвращении коррупционных преступлений и меры, которые необходимо принимать для систематической борьбы с этим злом. В этой связи, особое внимание уделено деятельности отдельных структур и подразделений правоохранительных органов по борьбе с коррупцией и организованной преступностью, и выработке предложений и рекомендаций, а также ответственности должностных лиц перед обществом и гражданами, государством, его органами, должностными лицами в соответствии с Конституцией и законами. Указано и проанализировано, что каждый имеет право на судебную защиту своих прав и свобод, право обжаловать в суд незаконные действия государственных органов, должностных лиц, общественных объединений.

Ключевые слова: Коррупция, взяточничество, воспитание, вакцина честности, права и свободы, государственные органы, преступность

BERDIALIEV Bakhtiyor

Head of the main Department of offenses profilactics
of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan

THE ROLE OF THE «HONESTY VACCINE» IN PREVENTING CORRUPTION

ANNOTATION

In this article, the role of the vaccine of honesty in the Prevention of corruption crimes and the measures that should be implemented, the systematic struggle against this evil, in this regard, the responsibility of officials in front of society and citizens, the state, its bodies, officials in accordance with the Constitution and the laws, as well as the activities of separate structures and, each person is guaranteed the right to defend his rights and freedoms through the court, to appeal to the court over the wrongful actions of state bodies, officials, public associations and the right to be analyzed

Keywords: Corruption, bribery, education, honesty vaccine, rights and freedoms, government agencies, crime

Ўзбекистон Республикаси мустақилликка эришган илк даврдаёқ коррупцияга қарши курашиш масаласига умумдавлат миқёсидаги вазифа сифатида қаралиб, ушбу иллатга қарши тизимли равишда кураш олиб бормоқда. Бу борада ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар таркибида коррупция ва уюшган жиноятчиликка қарши курашувчи алоҳида тузилма ва бўлимлар шакллантирилди. Шу билан бирга коррупцияга қарши курашиш бўйича қатор қонун ҳужжатлари қабул қилинди. Хусусан, Ўзбекистон Республикасини 2008 йил 7 июлда БМТнинг Коррупцияга қарши Конвенциясини ратификация қилиниши ёки 2010 йилнинг мартдан бошлаб Ўзбекистон Коррупцияга қарши кураш бўйича Истамбул ҳаракат дастури аъзоси бўлиши коррупцияга қарши курашиш борасида қўйилган муҳим қадамлардан бири бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 2017 йил 7 декабрдаги Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 25 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузасида «Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида» ги Қонуннинг қабул қилиниши давлат апарати ва фуқаролик жамияти институтларининг ушбу хавfli иллат билан курашдаги куч ва имкониятларини бирлаштириш имконини берди» [1] деб таъкидлаган.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 2, 15, 30, 44 ва 58-моддаларида коррупцион ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишга қаратилган ҳуқуқий чоралар белгиланган [2]. Масалан, Конституциянинг 2-моддасида ... мансабдор шахсларнинг жамият ва фуқаролар олдида масъуллиги; 15-моддасида давлат, унинг органлари, мансабдор шахсларнинг Конституция ва қонунларга мувофиқ иш кўриши; 44-моддасида, ҳар бир шахсга ўз ҳуқуқ ва эркинликларини суд орқали ҳимоя қилиш, давлат органлари, мансабдор шахслар, жамоат бирлашмаларининг ғайриқонуний хатти-ҳаракатлари устидан судга шикоят қилиш ҳуқуқи қафолатланиши кўрсатилган.

Сўнгги йилларда коррупцияга қарши курашишнинг ҳуқуқий механизмларини такомиллаштиришга қаратилган бир қатор муҳим норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, жумладан янги таҳрирдаги Бюджет кодекси [3], «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида»ги [4], «Ижтимоий шериклик тўғрисида»ги [5], «Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиқлиги тўғрисида»ги [6], «Тезкор-қидирув фаолияти тўғрисида»ги [7], «Электрон ҳуқумат тўғрисида»ги [8], «Ички ишлар органлари тўғрисида»ги [9], «Давлат хавфсизлик хизмати тўғрисида»ги [10], «Жамоатчилик назорати тўғрисида»ги [11] қонунлар қабул қилинди.

Таъкидлаш жоизки, 2017 йил 3 январда Ўзбекистон Республикасининг «Коррупцияга қарши кураш тўғрисида»ги [12] Қонунининг қабул қилиниши эса бу борада амалга оширилаётган ислохотларнинг мантиқий давоми бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги «Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида» ги Фармони билан тасдиқланган «Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили» да амалга оширишга оид давлат дастурида ҳам коррупцияга қарши курашишнинг ташкилий-ҳуқуқий механизмларини такомиллаштириш ва коррупцияга қарши курашиш тадбирлари самарадорлигини ошириш бўйича тадбирлар белгиланганлиги бунга яна бир яққол мисолидир [13].

Ўзбекистон Республикасининг «Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида» ги қонунининг

3-моддасида «Коррупция — шахснинг ўз мансаб ёки хизмат мавқеидан шахсий манфаатларини ёхуд ўзга шахсларнинг манфаатларини кўзлаб моддий ёки номоддий наф олиш мақсадида қонунга хилоф равишда фойдаланиши, худди шунингдек бундай нафни қонунга хилоф равишда тақдим этиш» дейилган [14];

Коррупциянинг тарихий ўзаклари жуда жуда қадимга бориб тақалиб, бу ҳол қабилада маълум мавқега эга бўлиш учун қабила сардорларига совғалар бериш одатидан келиб чиққан деб тахмин қилинади. Ўша даврларда бу нормал ҳолат сифатида қабул қилинган. Бироқ давлат апаратининг мураккаблашуви ва марказийлашуви коррупциянинг давлат ривожланишига катта тўсиқ эканлигини кўрсатди. Коррупцияга қарши курашган биринчи давлат сифатида қадимги Шумер давлати ҳисобланади. Қадимги давлатларни айниқса ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг порахўрлиги қаттиқ ташвишга солганлиги бизгача сақланиб қолган манбалардан маълум. Чунки бу ҳолат давлатнинг обрўсига жуда қаттиқ путур етказарди. Дунёнинг етакчи динларида ҳам биринчи навбатда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг порахўрлиги қаттиқ қораланади. Жумладан, Инжилда «Совғаларни қабул қилма, чунки совға кўрни кўрадиган қилади ва ҳақиқатни ўзгартиради» дейилган бўлса, Қуърони Каримда «Бошқаларнинг мулкани ноҳақ йўл билан олмангиз ва бошқаларга тегишли бўлган нарсаларни олиш учун ўз мулкингиздан ҳокимларингизга пора қилиб узатмангизлар» дейилган.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2020 йил йил 24 январдаги Олий Мажлисга Мурожаатномасида «Коррупцияга қарши курашишда аҳолининг барча қатламлари, энг яхши мутахассислар жалб қилинмас экан, жамиятимизнинг барча аъзолари, таъбир жоиз бўлса, «ҳалоллик вакцинаси» билан эмланмас экан, ўз олдимишга қўйган юксак марраларга эриша олмаймиз. Биз коррупциянинг оқибатлари билан курашишдан унинг барвақт олдини олишга ўтишимиз керак» – деб таъкидлаган [15].

Дарҳақиқат мухтарам Президентимизнинг ушбу ибораларида чуқур мазмун ва хикмат борлигини англаб етишимиз керак. Шу сабабли биз авваламбор ҳалоллик, вакцина деган сўзларни маъносини тўғри тушуниб олишимиз мақсадга мувофиқ бўлади.

Ҳалол («эркин», «боғланмаган») — шариатда мусулмонлар учун рухсат этилган хатти-ҳаракатлар ва ишлар, тоза ва пок ҳисобланган озиқ-овқатлар [16]. Ислом энциклопедиясида ҳалол сўзи («эркин», «боғланмаган», «тугунни ечиш») – рухсат бериш; фарз, мандуб ва мубоҳ тушунчаларига кирувчи рухсат этилган хатти-ҳаракатлар; ман этилган хатти-ҳаракатлар (ҳаром) нинг зидди [17], деб таърифланган.

Аллоҳ таоло рухсат этган нарсалар шариатда «ҳалол» дейилади. Мўмин-мусулмонларга ҳалол ризқ топиш, ҳалол касб билан рўзгор тебратиш, ҳалол таом-ичимликларни истеъмол қилиш буюрилган. Шариатимизда ижозат этилган ҳамма нарса, йейиладиган таомлар ёки қилинадиган ишлар ҳалол саналади. Аллоҳ таоло ҳалол қилган нарсалар инсон учун моддий ва маънавий фойдалардан ҳоли эмас. Аллоҳ таоло ман қилган нарсалар ва ишлар шариатда ҳаром ҳисобланади. Ҳаром ишга ўтиш ёки ҳаром таом ейиш оғир гуноҳ саналади [18].

Вакцина (лотинча *vaccina*. – сигирга оид), эмлашда ишлатиладиган моддалар – инфекция касалликларнинг олдини олиш ёки даволаш мақсадида қўлланиладиган препаратлар. Микроорганизмлар, шунингдек, уларнинг зарарсизлантирилган токсинларидан тайёрланади, организмга юборилганда тегишли юкумли касалликларга нисбатан сунъий орттирилган фаол иммунитет вужудга келади [19].

Демак, ҳалоллик вакцинаси билан эмлаш бу- ҳар бир инсон онги ва қалбига амалдаги қонунларга сўзсиз итоат қилиш ҳамда Ислом дини шариатига мос шаклда яшашга ўргатиш билан боғлиқ бўлган тарбиявий аҳамиятга эга бўлган билимларни сингдирилишидир.

Тиббиётда айрим вакциналар инфекция касалликларнинг (сил ва бошқалар) олдини олиш мақсадида чақалоқ дунёга келиши биланоқ 2-3 сутка ичида қилинади. Баъзи вакциналарни эса инсон ҳаёти давомида босқичма-босқич эмлаб борилади. Бизнингча, коррупция каби жирканч иллатларни содир этилишини олдини олиш учун инсонни болалигидан бошлаб оила, маҳалла ва мактабда ҳалолликка ўргатиш керак.

Фарзанд тарбияси бу шунчаки тажриба, оддий кўрсатма ва билимлар жамланмаси эмас, балки ўз ичига диний-ахлоқий билимлар, тиббиёт, этика, психология, педагогика каби соҳаларига оид билимларни ҳам қамраб оладиган мураккаб жараёндир. Абу Али Ибн Сино бола тарбияси билан унинг туғилишидан аввалроқ, она қорнидан бошлаб шуғулланиш лозим деб ҳисоблаган.

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул

килинганлигининг 24 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқида: «Ёш авлод тарбияси ҳақида гапирганда, Абдурауф Фитрат бобомизнинг мана бу фикрларига ҳар биримиз, айниқса, энди ҳаётга кириб келаётган ўғил-қизларимиз амал қилишларини мен жуда-жуда истардим. Мана, улуғ аждодимиз нима деб ёзганлар: «Халқнинг аниқ мақсад сари ҳаракат қилиши, давлатманд бўлиши, бахтли бўлиб иззат-ҳурмат топиши, жаҳонгир бўлиши ёки заиф бўлиб хорликка тушиши, бахтизлик юкини тортиши, эътибордан қолиб, ўзгаларга тобе ва кул, асир бўлиши уларнинг ўз ота-оналаридан болаликда олган тарбияларига боғлиқ», – деб таъкидладилар.

Мадомики, тарбиянинг ўзи нима? Агар «тарбия» тушунчасининг туб маъносига эътибор берадиган бўлсак, бу – инсоннинг ўзи ва ўз хулқи ҳақидаги тасаввурининг тўғри ва холис бўлишини таъминловчи мураккаб жараён дур. Яъни, тарбияланган одам тарбиясиз одамдан шуниси билан фарқ қиладики, биринчиси у ўзининг ким эканини, амалга ошираётган кундалик хатти-ҳаракатлари, амаллари, ўй-фикрлари ўзи ва ўзгалар учун қанчалик манфаатли, фойдали эканини англайди, ўзини ноҳуш ҳаракатлардан тияди ва назорат қилади. Тарбиясиз одам эса, афсуски, ўз амаллари нафақат ўзгаларга, ҳаттоки, ўзига ҳам зиён, бефойда, бемаъни эканини билмайди. Шундан келиб чиқиб, ҳар қандай тарбиянинг бош мезони тарбияланувчида ўзи ва ўз фазилатлари ҳақида тўғри тасаввурларни шакллантиришдан иборат дейиш мумкин» [20].

Тарбия — шахсда муайян жисмоний, руҳий, ахлоқий, маънавий сифатларни шакллантиришга қаратилган амалий педагогик жараён, инсоннинг жамиятда яшаши учун зарур бўлган хусусиятларга эга бўлишини таъминлаш йўлида кўриладиган чора тадбирлар йиғиндиси. Тарбия инсоннинг инсонлигини таъминлайдиган энг қадимий ва абадий қадрият дур. Тарбиясиз алоҳида одам ҳам, кишилиқ жамияти ҳам мавжуд бўла олмайди. Чунки одам ва жамиятнинг мавжудлигини таъминлайдиган қадриятлар тарбия туфайлигина бир авлоддан бошқасига ўтади. Педагогик адабиётларда тарбия атамаси кенг ва тор маъноларда ишлатилади. Кенг маънода тарбия инсон шахсини шакллантиришга, унинг жамият ишлаб чиқариши ва ижтимоий, маданий, маърифий ҳаётида фаол иштирокини таъминлашга қаратилган барча таъсирлар, тадбирлар, ҳаракатлар, интилишлар йиғиндисини англатади. Бундай тушунишда тарбия фақат оила, мактаб, болалар ва ёшлар ташкилотларида олиб бориладиган тарбиявий ишларни емас, балки бутун ижтимоий тузум, унинг етакчи ғоялари, адабиёт, санъат, кино, радио, телевидение ва бошқаларни ҳам ўз ичига олади. Шунингдек, кенг маънодаги тарбия тушунчаси ичига таълим ва маълумот олиш ҳам киради. Тор маънода тарбия шахснинг жисмоний ривожини, дунёқараши, маънавий ахлоқий кифоаси, эстетик диди ўстирилишига йўналтирилган педагогик фаолиятни англатади [21].

Юртимиз азалдан энг гўзал тарбиянинг ўчоғи сифатида эътироф этиб келинган оила – муқаддас даргоҳ. Бу даргоҳнинг бунёдкорлари бўлмиш ота ва она мансабидаги улуғ зотлар кўйган пойдевор, яратган қаср эса ҳамини эъзозга лойиқ бўлиши лозим. Оила ҳаётнинг абадийлигини, авлодларнинг соғлиғи ва давомийлигини таъминлайдиган, миллий қадрият ва урф-одатларимизни асраб-авайлаб келгуси авлодларга қолдирадиган, шу билан бирга, келажак авлод қандай инсон бўлиб камол топишига бевосита таъсир кўрсатадиган тарбия ўчоғи ҳисобланади.

Дунёқараши, иймон-этиқоди ва ихлоси мукамал, дин-диёнати, ватани ва халқига содиқ ва муҳаббатли янги авлод таълим-тарбиясида, уларни турли-туман ёт таъсирлардан, бузуқ ақидалардан авайлаб сақлашда мустаҳкам оиланинг, шубҳасиз ўрни катта дур. Демак, ҳар бир фарзанд оилада таваллуд топиб, илк одоб-ахлоқ ва тарбияни ҳаёт кўникмаларини ота-онасидан билиб ва ўрганар экан. Бунда ота-онанинг ўзлари фарзандлар тарбиясида қанчалик масъул эканликлари ва бу улуғ масъулиятни қанчалик ҳис қилишларига боғлиқ дур. Фарзанд ҳаётида яхши хулқ, чиройли одоб энг биринчи ўринда туради.

Ҳар биримизнинг ҳаётимизни, яшаш тарзимизни, оиламиздаги маънавий муҳитни, фарзандлар тарбиясини маҳалладан айри тасаввур этиб бўлмайди. «Маҳалла» деганда инсонларнинг белгиланган маълум бир ҳудудда жамоа бўлиб яшашлари тушунилади. Таъкидлаш жоизки, ўзини –ўзи идора қилиш қадимги Шарқ мамлакатлари, жумладан, Ўзбекистон ҳудудида вужудга келган илк давлатлар ва уларнинг бошқарув фаолиятида ҳам ёрқин ифодасини топган. Ўзбек маҳаллалари ўзида жамоатчилик руҳи, инсонпарварлик, ўзаро ёрдам, инсоф, диёнат, раҳмдиллик каби инсоний туйғулар билан суғорилган ҳолда шаклланган катта оила дур.

Ўзини ўзи бошқаришнинг миллий модели бўлган маҳалла халқимизнинг азалий удумлари, урф-одатлари ва анъаналарига таянган ҳолда, улкан тарбиявий вазифани бажаради. Кексаларнинг панд-насихати, катталарнинг шахсий ибрати, жамоанинг ҳамжихатлиги мисолида одамлар онгига эзгулик ғоялари сингдириб борилади.

Маҳаллада кенг жамоатчилик ўртасида мафкуравий ишларни самарали йўлга қўйиш учун катта имкониятлар мавжуд. Айниқса, миллий кадриятлар, меҳр-окибат, эл-юрт шаъни учун кураш каби фазилатлар камол топишида маҳалланинг ўрни бекиёс.

Таълим муассасалари – Ўзбекистоннинг мустақил тараққиёт стратегиясини, ўзбек халқининг буюк давлат барпо этиш борасидаги мақсад-муддаоларини, миллий истиқлол ғояларини ёшлар қалби ва онгига сингдиришнинг устувор йўналишларидандир. Истиқлол мафкурасини одамлар қалби ва онгига сингдиришда жамият ҳаётининг барча соҳаларини қамраб олиш, таълим-тарбия, тарғибот ва ташвиқотнинг самарали усул ва воситаларидан оқилона фойдаланиш тақозо этилади.

Бой тарихимизда ота – боболаримизнинг узоқ тарихлар оша халқимиз номига доғ туширмасликка интилиб келгани, ўз Ватани ва халқини чексиз севганликлари, Ватан манфаатлари учун фидоийлик кўрсатганликлари, уни ёвуз босқинчилардан озод қилиш учун қаҳрамонона курашганликларидан далолат берувчи ёзма ёдгорликлар, дostonлар, ривоятлар, ҳикматлар, мақоллар кўплаб яратилган. Уларни ўрганиш, тизимлаштириш ва таълим муассасалари таълим – тарбия жараёнига сингдириш орқали талаба-ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш мустақиллигимизни мустаҳкамлашда муҳим аҳамият касб этади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йил 19 сентябрь куни БМТнинг 72-сессиясида сўзлаган тарихий нутқларида: «Биз бутун жаҳон жамоатчилигига ислом динининг асл инсонпарварлик моҳиятини етказишни энг муҳим вазифа, деб ҳисоблаймиз. Биз муқаддас динимизни азалий кадриятларимиз мужассамининг ифодаси сифатида беҳад қадрлаймиз. Биз муқаддас динимизни зўравонлик ва қон тўкиш билан бир қаторга қўядиганларни қатъий қоралаймиз ва улар билан ҳеч қачон муроса қила олмаймиз. Ислom дини бизни езгулик ва тинчликка, асл инсоний фазилатларни асраб-авайлашга даъват этади.

Марказий Осиё Уйғониш даврининг кўплаб ёрқин намояндаларининг ислом ва жаҳон цивилизациясига қўшган бебаҳо ҳиссасини алоҳида қайд этмоқчиман. Ана шундай буюк алломалардан бири Имом Бухорий ўз аҳамиятига кўра ислом динида Қуръони Каримдан кейинги муқаддас китоб ҳисобланган «Саҳиҳи Бухорий» нинг муаллифи сифатида бутун дунёда тан олинган. Бу улуғ зотнинг ғоят бой меросини асраб-авайлаш ва ўрганиш, маърифати ислом тўғрисидаги таълимотини кенг ёйиш мақсадида биз Самарқанд шаҳрида Имом Бухорий номидаги Халқаро илмий-тадқиқот марказини ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилдик.

Тошкентда ташкил этилаётган Ислom цивилизацияси марказининг фаолияти ҳам шу мақсадга хизмат қилади. Бугунги сессия иштирокчиларига БМТ Бош Ассамблеясининг «Маърифат ва диний бағрикенглик» деб номланган махсус резолюциясини қабул қилиш таклифи билан мурожаат қилмоқчиман. Бу ҳужжатнинг асосий мақсади – барчанинг таълим олиш ҳуқуқини таъминлашга, саводсизлик ва жаҳолатга барҳам беришга кўмаклашишдан иборат. Ушбу резолюция бағрикенглик ва ўзаро ҳурматни қарор топтириш, диний эркинликни таъминлаш, эътиқод қилувчиларнинг ҳуқуқини ҳимоя қилиш, уларнинг камситилишига йўл қўймасликка кўмаклашишга қаратилган», – деб таъкидладилар [22].

Таълим-тарбия жараёнида диний кадриятлардан фойдаланмасликнинг иложи йўқдир. Ислomий кадриятларнинг энг муҳим томонларидан бири – ота-онага иззат-ҳурмат ва садоқат кўрсатиш фарзандларнинг инсоний бурчлари эканлигини таъкидлашдир. Маълумки, ҳадислар мавзу жиҳатдан ранг-баранг бўлиб, уларда маънавий-ахлоқий поклик, иймон-эътиқод етуклиги, илм-у ҳунарнинг инсон ҳаётидаги ўрни, ҳақиқат ва диёнат сингари кўплаб масалаларга алоҳида эътибор берилади. Инсон амал қилиши лозим бўлган эзгу ишлар, юксак ахлоқий фазилатлар тарғиб қилинади. Ҳадисларда бундан қарийб бир ярим минг йил олдин айтилган бўлишига қарамасдан, ҳозирги давримиз учун, айниқса, муҳим ва ўта зарур бўлган, бошқача айтганда, айни кунларда бозорларимиз пештоқиға шиор қилиб ёзиб қўйса арзийдиган пур ҳикматлар бисёр.

Ислom дини инсонпарварлик, миллатпарварлик, адолатпарварлик, ҳалоллик, меҳнатсеварлик ғояларини кенг тарғибот-ташвиқот қилади, ичкиликбозлик, гиёҳвандлик, ўғрилиқ каби қабих ишлар билан шуғулланишни, зино қилишни қаттиқ қоралайди, инсон муқаррам зот деб улуғланади. Миллий ва умуминсоний кадриятлар мазмун-моҳиятига, асосий тамойилларига батамом зид бўлган разолат, адоват, фисқ-фасод, зулм-зўравонлик, миллатчилик, маҳаллийчилик, порахўрлик, миллий низолар, уруғ-аймоқчилик ислом таълимотида кескин қораланади. Шундай экан,

фарзандларимизни муқаддас динимизнинг моҳияти, унинг инсонпарварлик ғоялари, динга соғлом муносабат масалаларини улар онгига сингдиришимиз зарур масалалардан биридир. Шу тариқа фарзандлар тарбиясидаги биринчи мақсадимиз бу халқимизнинг қадимий ва бой тарихимиз, юксак маданиятимиз ва урф–одат, кадриятларимизга асосан менталитетимиз асосида ҳаётга мослашиши, комил инсон тарбиясидаги буюк мақсаддир.

Жаноби пайғамбаримиз Муҳаммад саллолоху алайҳи васаллам: «Хуббул-ватани минал имони», яъни «Ватанни севмоқ-иймондандир» –деганлар [23, Б. 21]. Булар оддий фуқарода шубҳа уйғотмайдиган, халқ менталитетига унинг иймониغا айланиб кетган кадриятдирки, уларга ишониш ҳар бир мусулмоннинг ва соғлом фикр юритувчи инсоннинг бурчидир. Шунинг учун ҳам халқ, ватан хоинларини энг аввало «иймонсизлар» деб лаънатлайди зеро, туғилиб ўсган ерни муқаддас билиш, киндик қони тўкилган тупрокни соғиниш, Ватан равнақи йўлида баҳоли қудрат виждон билан ҳалол меҳнат қилиш – иймонлилик белгисидир. Дарҳақиқат, иймон-эътиқоди кучли бўлмаган инсон қандай қилиб ватанпарвар бўлиши мумкин?

Дунёдаги динларнинг барчаси эзгулик ғояларига асосланади ва яхшилик, тинчлик, дўстлик каби хусусиятларга таянади. Одамларни ҳалоллик ва поклик, меҳр-шафқат, биродарлик ва бағрикенгликка даъват этади. Улар инсоннинг яшашдан асл мақсади бу дунёда хайрли, савобли ишлар қилиб, боқий дунё синовларига тайёргарлик кўриш, жаннат саодатига сазовор бўлиш, деган ғояни тарғиб этади. Шунингдек, буюк аждодимиз Баҳоуддин Нақшбанднинг «Дилинг – Аллоҳда, кўлинг – меҳнатда бўлсин» деган ҳикмати биз учун муҳим ҳаётий тамойил бўлиб қолаверади.

Шу билан бирга, ёш авлодни тарбиялашда миллий-маънавий кадриятлар жуда катта тарбиявий кучга эга. Уларга содиқлик бизни миллий бирлик сифатида жаҳон миқёсида бетакрорлигимизни таъминлайди. Тилимиз, урф-одатлар, анъана ва удумларимиз шунчаки ўтмишдан қолган мерос эмас, балки ўзлигимизни англашимиз шартидир. Биз бу кадриятларимизнинг нақадар муҳим эканлигини англай оلسак, миллат сифатида ўзлигимизни сақлаб қоламиз.

Инсон қалби ва онгида соғлом ҳаёт тарзи, миллий ва умуминсоний кадриятларга ҳурмат-эҳтиром туйғусини шакллантиришда, ҳар жиҳатдан баркамол этиб тарбиялашда буюк мутафаккир аждодларимиз мероси катта аҳамият эга. Зеро, ҳаётнинг асл мазмун-моҳиятини англаб етишга ўз умри ва салоҳиятини бағишлаган алломаларимиз Абу Наср Фаробий, Абу Райҳон Беруний, Абу Али Ибн Сино, Юсуф Хос Ҳожиб, Махмуд Қошғарий, Кайковусларнинг асарларида соғлом авлод тарбияси билан боғлиқ масалаларга алоҳида урғу берилган.

Аҳолининг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини юксалтиришга доир ишлар самарадорлигини янада такомиллаштириш, фуқароларнинг ижтимоий-сиёсий ўзгаришлар билан уйғун равишда ҳуқуқий билимларини ошириб боришнинг замонавий усуллари жорий этиш, шунингдек, аҳолини, айниқса, ёшларни зарарли ахборотлардан ҳимоя қилиш бўйича мустаҳкам ҳуқуқий иммунитетни шакллантириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 9 январдаги «Жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш тизимини тубдан такомиллаштириш тўғрисида» ги ПФ-5618-сон [Фармони](#) [24] қабул қилинди. Ушбу фармонда ёш авлод онгига ҳуқуқ ва бурч, ҳалоллик ва поклик тушунчаларини ҳамда одоб-ахлоқ нормаларини чуқур сингдириб бориш, [Конституциянинг](#) муҳим жиҳатларини уларга болалигидан бошлаб ўргатиш асосий вазифалардан бири эканлиги кўрсатилган.

Ҳуқуқий маданиятнинг фаол ривожланиши ўқувчилар ва талабаларда қонунларга ҳурмат руҳини қарор топтиришда муҳим аҳамият касб этади. Бу келгусида уларнинг жамият ҳаётида, хусусан ўз касбий фаолиятида ҳар қандай ҳуқуқбузарликларга нисбатан муросасиз бўлишига замин яратиши, шубҳасиз. Шу сабабли, Ўзбекистон Республикаси фуқароларига болалигидан бошлаб, унинг қалбига ва онгига коррупцияга қарши муросасиз муносабатни ҳосил қилиш мақсадида оилада, мактабгача таълим, умумий ўрта таълим, ўрта махсус, касб-хунара таълим, олий таълим, олий ўқув юртидан кейинги таълим, кадрлар малакасини ошириш ва уларни қайта тайёрлаш, мактабдан ташқари таълим муассасаларда маънавий-маърифий, диний ва ҳуқуқий билимларни узлуксиз равишда бериб борилишини тақлиф этилади.

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг 2020 йил 24 январдаги Олий Мажлисга Мурожаатномасида: «Биз коррупциянинг оқибатлари билан курашишдан унинг барвақт олдини

олишга ўтишимиз керак. Ана шу вазифалар ижросини тизимли ташкил этиш мақсадида парламент ва Президентга ҳисоб берадиган, коррупцияга қарши курашишга масъул бўладиган алоҳида орган ташкил этишни таклиф этаман» – деб таъкидладилар [15].

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 29 июндаги «Ўзбекистон Республикасида коррупцияга қарши курашиш тизимини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПФ-6013-сон Фармонида мувофиқ Коррупцияга қарши курашиш агентлиги ташкил этилди [26]. Агентлик коррупцияни олдини олиш ва унга қарши курашиш соҳасида давлат сиёсатини шакллантириш ва амалга оширишда махсус ваколатли давлат органи ҳисобланади. Агентлик президентга бўйсунди ва Олий Мажлис палаталари олдида ҳисобдор. Фармон билан агентликнинг асосий вазифалари ва фаолият йўналишлари белгиланди. Жумладан, Агентлик мамлакатда коррупция ҳолатини тизимли таҳлил қилишни таъминлайди. Агентлик коррупцияга оид, биринчи навбатда, Ўзбекистоннинг миллий манфаатларига ва халқаро имиджига зарар етказувчи жиноятларни тергов қилиш натижаларини комплекс таҳлил қилади.

Хулоса ўрнида шуни айтиш жоизки, коррупция ҳар қандай давлат ва жамият тараққиётига жиддий путур етказди. Қолаверса, фуқароларнинг ижтимоий адолат, ҳақиқат ҳамда давлат органларига бўлган ишончини йўқотди. Шунинг учун ҳам республикамизда мазкур иллатга қарши курашиш, унга нисбатан муросасиз муносабатни қарор топтириш йўлида қатъий ишлар олиб борилмоқда. Зеро, бугуннинг ўзида коррупцияга қарши кескин чоралар ишлаб чиқилмас экан, у демократик давлатнинг сиёсий ва ижтимоий институтларига салбий таъсир кўрсатади, мамлакат –хавфсизлигига, умуман, жамиятга таҳдид солади.

Шундай экан, ҳокимликлар, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, Таълимни давлат томонидан бошқариш органлари ва таълим муассасалари, Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш, Бандлик ва меҳнат муносабатлари, Соғлиқни сақлаш вазирликлари, Мусулмонлар идораси, Ёшлар иттифоқи, «Маънавият ва маърифат» маркази, Миллий телерадиокомпания ва Оммавий ахборот воситалари, шу билан бирга нодавлат ноижорат ташкилотлари коррупцияни олдини олиш ва унга қарши курашда биргаликдаги ҳаракатларигина самарали натижаларга эришишнинг энг мақбул йўли бўлиб ҳисобланади.

Иқтибослар/Сноски/References:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 25 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси. // URL: <http://uza.uz/uz/posts/konstitutsiya-erkin-va-farovon-ayetimiz-mamlakatimizni-yanad-08-12-2017>

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. 08.12.1992 // URL: <https://www.lex.uz/acts/20596>.

2. Ўзбекистон Республикаси «Бюджет кодекси» // URL: <https://lex.uz/docs/2304138>

3. Ўзбекистон Республикасининг «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида»ги Қонуни // URL: <https://lex.uz/docs/2387357>

4. Ўзбекистон Республикасининг «Ижтимоий шериклик тўғрисида» ги Қонуни // URL: <https://lex.uz/docs/2468214>

5. Ўзбекистон Республикасининг «Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиклиги тўғрисида» ги Қонуни // URL: <https://lex.uz/docs/2381133>

6. Ўзбекистон Республикасининг «Тезкор-қидирув фаолияти тўғрисида» ги Қонуни // URL: <https://lex.uz/docs/2107763>

7. Ўзбекистон Республикасининг «Электрон ҳуқумат тўғрисида» ги Қонуни // URL: <https://lex.uz/docs/2833860>

8. Ўзбекистон Республикасининг «Ички ишлар органлари тўғрисида» ги Қонуни // URL: <https://lex.uz/acts/3027843>

9. Ўзбекистон Республикасининг «Давлат хавфсизлик хизмати тўғрисида» ги Қонуни // URL: <https://lex.uz/docs/3610935>

10. Ўзбекистон Республикасининг «Жамоатчилик назорати тўғрисида» ги Қонуни // URL: <https://lex.uz/docs/3679092>

11. Ўзбекистон Республикасининг «Коррупцияга қарши кураш тўғрисида» ги Қонуни // URL:

<https://lex.uz/docs/3088008>

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги «Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар Стратегияси тўғрисида» ги ПФ-4947-сонли [Фармони](#) // URL: <https://lex.uz/docs/3107036>

12. Ўзбекистон Республикасининг «Коррупцияга қарши кураш тўғрисида» ги Қонуни // URL: <https://lex.uz/docs/3088008>

13. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг 2020 йил 24 январдаги Олий Мажлисга Мурожаатномаси // URL: <https://uza.uz/uz/politics/zbekiston-respublikasi-prezidenti-shavkat-mirziyeevning-oliy-25-01-2020>

14. URL: https://uz.wikipedia.org/wiki/Halol_va_harom

15. ISLOM ENSIKLOPEDIYASI Zuhridin Husniddinov tahriri ostida Taqrizchi: akademik Ne'matulla Ibrohimov © «O'zbekiston milliy ensiklopediyasi» Davlat ilmiy nashriyoti, 2004 // URL: <http://n.ziyouz.com/books/islomiy/boshqa/Isлом%20Ensiklopediyasi.pdf>

16. URL: <http://islom.ziyouz.com>

17. URL: <https://medlife.uz/encyclopedia>

18. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. Ўзбекистон Республикаси Конституция қабул қилинганлигининг 24 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси. // URL: <http://uza.uz/uz/posts/onun-ustuvorligi-va-inson-manfaatlarini-taminlash-yurt-tara--07-12-2016>

19. <https://uz.wikipedia.org/wiki/Tarbiya>

20. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг БМТ Бош Ассамблеясининг 72-сессиясида сўзлаган нутқи // URL: <http://uza.uz/uz/posts/zbekiston-prezidenti-shavkat-mirziyeev-bmt-bosh-assambleyasi-20-09-2017>

21. Аминов Б, Расулов Т. Ватан–юрракдаги жавоҳир. – Т.: «Ўқитувчи», 200

22. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш тизимини тубдан Такмиллаштириш Тўғрисида”ги ПФ-5618-сон фармони. 09.01.2019 // URL: <https://lex.uz/docs/4149765>

23. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикасида коррупцияга қарши курашиш тизимини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” Фармони. ПФ-6013-сон 29.06.2020 // URL: <https://lex.uz/docs/4875784>